

Alice Vincentová

Přesazená

Jak nechat život
znovu bujet

HOST

ALICE VINCENTOVÁ
PŘESAZENÁ

Alice Vincentová

Přesazená

Jak nechat život
znovu bujet

Přeložila Tereza Rotterová

Brno 2020

Rootbound

Copyright © Alice Vincent, 2020

Cover illustration © Laila Shawa

Illustrations © Jo Dingley, 2020

Translation © Tereza Rotterová, 2020

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2020
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0490-9 (PDF)

ISBN 978-80-275-0491-6 (ePub)

ISBN 978-80-275-0492-3 (MobiPocket)

Těm, kteří mi do rukou dali půdu a semínka

**GLOSÁŘ
VYBRANÝCH
ROSTLIN**

Mák islandský
Papaver nudicaule

Hasivka orličí
Pteridium aquilinum

Hrachor vonný
Lathyrus odoratus

Komule Davidova
Buddleja davidii

Monstera skvostná
Monstera deliciosa

Vrbovka úzkolistá
*Chamaenerion
angustifolium*

Palačinková rostlina
Pilea peperomioides

Slivoň jezojská
'Somei Yoshino'
Prunus x yedoensis
'Somei Yoshino'

Prvosenka pýřitá
Primula x pubescens

Lichořeřišnice větší
Tropaeolum majus

Fíkus lyrový
Ficus lyrata

Sasanka věncová
Anemone coronaria

Šťavel trojhranný
Oxalis triangularis

Bazalka pravá
Ocimum basilicum

ÚVOD

Když jste si k tomu kovovému plotu stoupli dostatečně blízko, připadalo vám, jako by tam vůbec nebyl. Dívali jste se mezerami, mezi prsty jste svírali pletivo a před vámi se rozprostíraly jen tančící bílé okvětní lístky. Sedmikrásky, tisíce sedmikrásek. Prchavý, horečnatý sen uprostřed cihel a betonu.

Naposledy jsem okolo nich prošla před několika týdny, když jsme se vraceli z večere podávané na zahradě. Šlo o civilizovanou zábavu na nedělní večer: setkat se s přáteli, louskat ústřice a přikusovat k nim chléb. Někdo vyfotil společné selfie a zveřejnil ho na internetu jako jakýsi důkaz našeho pohodlí, našich úspěchů. Toho, co naše generace měla chtít — prosté lahůdky a stejně smýšlející lidé někde, odkud se dá dokonce i v Londýně první vlahou noc na konci jara dojít pěšky domů.

Vraceli jsme se s Joshem do bytu na kopci a drželi se za ruce. Zatáhla jsem ho zpátky, aby se na ty květiny podíval. Občas mě překvapovalo, že život je takový. Tak trochu komplikovaný vtip, tak trochu předstírání. Na jednu stranu jsem měla pocit, že je život až příliš dobrý na to, aby byl skutečný, ale na druhou stranu to nikdy nestačilo, vždy chyběl kousek čehosi, co by připomínalo ten burácející smysl života. Možná proto, že to tak vůbec nemělo být.

A pak to všechno prasklo a vzduch vyprchal tak rychle, až se mi zamotala hlava. Teď jsem tu stála a pozorovala to políčko nevyužívaného pozemku pokrytého lučními květinami a říkala si, kde asi skončím. Jak jsem žila v něčem, co už není. Kdyby někdo ty rostlinky posekal, vyrostly by příští rok znovu? Možná jsme je měli mít jen na těch pár dní, kdy se v pohasínajícím světle pohupovaly, a pak měly pod tíhou semen zvadnout.

Když jsem byla malá, používali jsme luční květiny jako zbraň. Dary přírody pro nás byly čímsi prozaickým i mocným, početnou municí nasazenou v neustálých smyšlených bitvách, které jsme na vesnici často sváděli.

Svízel se dal stáhnout, zmuchlat do kuličky a hodit na oběť tak lehce, že si toho v ideálním případě nevšimla ještě několik hodin. Nechali jsme naše cíle nevědomky chodit s jasně zelenými kuličkami nalepenými na tričku podél páteře, nebo ještě lépe na zadku, tak dlouho, dokud jim někdo neprozradil, co se jim přihodilo.

K jiným trestům se daly využít pampelišky. S příchodem května se jejich neupravené žluté květy rozvinuly v mnohem krásnější záplavu jemného chmýří a stali se z nich proroci. Ti, kteří z květu pampelišky sfoukli ochmýřená semínka, mohli svým dechem odhalit mnohé, ale většinou se rozhodli zjistit, zda se dva lidé — často vyplašená kamarádka a nejhezčí nebo naopak nejošklivější kluk ze třídy — mají rádi, nebo ne. Mocnější hrůza se však skrývala ve stonku rostliny. Ti, kteří se nechali přemluvit k olíznutí zlomeného stonku většinou proto, že jim ostatní tvrdili, jaká je čeká lahůdka, se místo toho setkali s notnou dávkou hořkosti z mléčné šťávy, jež jim přistála na jazyku. Nepříjemná

pachuť nechtěla odeznít a ke škodolibé radosti pachatele nutila napáleného zkroutit obličej.

Avšak nejzákeřnější ze všech zbraní byly traviny. Dny se prodlužovaly a trávy rostly do výšky, vlály ve větru a propukaly v klasy plné drobných bodců a semenných bomb. Jejich názvy jsme neznali, ale věděli jsme, jak vybrat tu správnou — tu se spoustou semínek, která nejsou příliš řídká. Honosné, načechrané druhy byly odvážnou volbou pro pokročilé, my zelenáči jsme sbírali ty lesklejší, ostnatější druhy, ale ty byly zas příliš malé a nedaly se dobře naverbovat do bitvy. Hodilo se mít něco mezi tím a člověk musel být zkušeným hledačem, aby to našel. Ačkoli moje sestra strávila první část dětství na předměstí, naučila se to rychle a své znalosti ještě upevnila dobrým vědomím toho, jak důvěřivá jsem a co chci. Zvolila si zbraň, řekla mi, ať si ji položím na jazyk, zatnu zuby a zavřu oči, jestliže chci zakušit, jaké to je létat. Když pak bylo stéblo na správném místě, touha létat řádně nažhavená, škusbla sestra stonkem, jenž mi čouhal z úst, rozchechtala se a mně za zuby vybouchla tvrdá, suchá semínka. Otevřela jsem oči, dívala se, jak se mi sestra směje, a plivala jsem zdánlivě nekončící příval semínek, která jsem vybírala i z mezer mezi zuby. Na jazyku mi zůstala zcela nová změt nadávek.

Všechny ty triky jsem dobře znala, protože jsem často byla jejich obětí a málokdy se mi podařilo je oplatit. Snažila jsem se sice přimět Hannah, aby také mezi zuby skousla stéblo trávy, ale ona moc dobře věděla, co mám za lůb. Když jsme se přestěhovali na vesnici a já byla ještě moc malá na to, abych nastoupila do školy, stala jsem se jako nejmladší sestra dokonalou obětí těchto školáckých zločinů.

Ale i já se učila rychle, zorientovala jsem se na polích, na špatně značených pěšinách okolo našeho vesnického domku i na spoustě úvozů a vnímala jsem čas podle měnicích se sklizní. Nikdy jsem neznala správné, odborné názvy ani zemědělské postupy, brala jsem vše tak, jak to bylo. Na křižovatkách cest a uliček jsem nacházela různé formy života i smrti. Ve sklenicích jsme do školy nosili žabí vajíčka a z hnízd vypadávala holá ptáčátka, jež se vydávala na průzkum až k nám na terasu s vykulenýma, ještě slepýma očima navrch hlavy. Po polích se proháněli divocí králíci. Zahlédnout jezevce mimo noru bylo možné jen tehdy, když ležel u cesty břichem vzhůru, tragikomicky nafouklý vlastními, zapáchajícími plyny. Během období bahnění ovcí panovaly několik týdnů radost i strach. Chápali jsme, že lidé mohou nosit dva vlněné svrchníky proto, že vznik nových věcí často doprovází smrt.

Rozuměli jsme i zákonitostem některých rostlin. Ze žaludů rostly duby, z kaštanů zase jírovec maďal. Tedy z těch, které jsme nenaložili do octa nebo nenechali v troubě ztvrdnout kvůli každoročním sbírkám či bitvám. Ať už byly naše šprýmy jakékoli, věděli jsme, že kopřivy jsou zákeřné a hrát si s nimi nesmíme. Ta pálivá, svědivá vyrážka způsobená pádem do jejich porostu! Zároveň jsme však také věděli, že někde poblíž určitě roste chladivý, jemný a uklidňující šťovík, který jsme si do šrámů na malých nožkách mohli vetřít. Zelená medicína nám protékala mezi prsty a lepila se na jejich konečky, jak jsme listy ve zpocených dlaních drtili.

Ale přes to všechno jsme své životy trávili pod střechou. Ve vesnici se sice dodržovaly ty nejzvláštnější tradice — rožnění prasete a házení ovčím měchýřem i nelítostné sou-

peření na výstavách úrody —, ale já byla tak jako tak dítětem devadesátých let a technologie a vábení budoucnosti mě lákaly stejně jako všechny ostatní. Jasně si pamatuji, jak nám ve školní studovně zařídili počítač Windows 95, a téměř stejně zřetelně si vzpomínám, jak nám o pár let později ukázali, jak se připojit k internetu. Možnosti online života se k naší generaci a těm okolo nás přihnaly jako přívalová vlna, a přesto dokázal málokdo říct, kam se vyvinou.

Jako náctiletá jsem na venkově mívala agorafobii. Tolik prostoru bez způsobu, jak z něj uniknout. Toužila jsem po městě, po Londýně, po chodnících a pouliční módě, po nebezpečí a vzrušení pramenících z něčeho jiného než jen ze strachu z příliš rychle jedoucího auta na neosvětlené vedlejší silnici. Ticho vesnice, nezměrnost její oblohy a někdy i malost smýšlení jejích obyvatel, to všechno mě dusilo. Mezitím se nás rodiče i učitelé ptali, čím chceme být, dotírali na nás, abychom si našli svá poslání, kariéry a pracovní pozice. Papouškovali jsme po nich a probudilo to v nás zoufalou touhu si nějakou tu budoucnost vymyslet. Já si vybrala profesi novinářky, někoho, kdo proměnil hru v práci. Chtěla jsem na stránkách číst vlastní slova. A tak jsem se postupně vydala do několika neustále se rozrůstajících měst. A na rostliny, roční období a jejich cykly, které jsem za sebou nechávala, jsem ani nepomyslela, dokud mi nedošlo, jak moc mi chybějí.

Když jsem se poprvé začala okolo pětadvaceti let o rostliny zajímat, vydávala jsem se na cestu, po které jsem měla kráčet jen velmi pomalu. Nešlo mi o vytváření něčeho, čím bych se chtěla okázale chlubit. Vlastně jsem to spíše tajila. Vypěstovat si závislost na zahradničení se považovalo za

zvláštní a staromódní, takovému koníčku se přece věnovali jen senioři a nudní lidé. To vyrovnané, trvalé potěšení, které vás zaplaví, když objevíte nový výhonek nebo rozvíjející se lístek, když otevřete dveře větrané komory a objevíte tučet rašících semínek klubajících se z pěstebního boxu v rohu, byste jen těžko zachytili na fotografii. A i kdyby ano, snímek by snadno zapadl mezi častějšími tématy na facebookové zdi mileniála — momentkami ze tří hodin ráno v nočním klubu v Hackney Wick nebo panoramaty z víkendu v Budapešti.

Vlastně jsem ani nechápala, proč mě to tak baví. Nebyla jsem k zahradničení vedená, nikdy předtím jsem neměla potřebu flóru studovat ani jsem netoužila po návštěvě botanické zahrady. Lákadla zahradničení — mírně nevkusná grafika, předpoklad znalostí a určité puntičkářství — mě stále nechávala chladnou. Věděla jsem jenom, že mi to činí čistou radost, kterou jsem jinde nepoznala — ani v jasných světlech Londýna, ani na populárních večírcích či ve skvělých fotoalbech. Oddat se rostlinám znamenalo ptát se na spoustu napínavých otázek o tom, proč a jak rostliny dělají to, co dělají. Chtěla jsem na ně znát odpovědi. Byla v tom tichá, nevyslovená výzva, nebylo zapotřebí ji kdekoli jinde vyjadřovat, stačilo na ni myslet. A na rozdíl od křiklavějších hnacích sil mého dosavadního života (mít nejlepší známky, získat titul, najít si skvělou práci, mít skupinu přátel, se kterými se budu bavit tak, aby to vypadalo dobře na sociálních sítích) jsem k zahradničení neměla žádné odhodlání. To, kolik snahy jsem kvůli rostlinkám vynaložila, sice ovlivnilo to, co vznikalo, ale přesto byl takový nezávazný vztah ošemetný. Ovládaly ho totiž živly, které jsem ovlivnit nedokázala. Jako někomu, kdo se dlouho snažil všechno

správným směrem dostrkat sám, mi to připadalo jako neustále uchvacující kouzelnický trik.

Stejně jako miliony lidí přede mnou jsem se i já přestěhovala do Londýna za práci. Jeho hluk i anonymita mě uklidňovaly a neustálé změny mě fascinovaly. Město je ale něco, co si lidé vytvořili z nutnosti, a ve výsledku této nutnosti se stále hůře žije. Nezbyvá moc prostoru na úvahy a přemýšlení. Tady, daleko od stovek drobných, jemných změn ve vzduchu, na zemi i ve větvích, se na mě kladly zvláštní požadavky. Město vám změni priority a nutí vás soupeřit ve věcech, o kterých jste si nikdy nemysleli, že jsou podstatné: výše příjmu a to, kam pojedete na dovolenou. Ve městech nás žije více než kdy dříve. Generace mileniálů, ke které také patřím, se do těchto mas šedi, skla a oceli nahrnula, vrhla se do nedostatečných obydlí a dovolávala se práce v oborech poznamenaných recesí. Všichni jsme se snažili setřást očekávání svých rodičů a zároveň jsme si budovali nový způsob života. Raději jsme věci dělali, než je vlastnili, a to i když jsme se snažili poříditi si byt. Škrábali jsme se po kariérních žebříčcích k budoucnosti, která se nad námi kaleidoskopicky proměňovala a nedala se předvídat. Snažili jsme se být vším možným najednou a naučili se to všechno dobře předstírat, i když jsme měli pocit, že se nám nedaří ani jedno.

Žili jsme v izolaci od ostatních živých organismů kolem nás. K rostlinám jsme byli slepí a nechápali jsme význam zeleně, kterou jsme už nedokázali ani rozpoznat. A nebyli jsme první. Lidé po generace opouštěli venkov, kde vyrůstali, a stěhovali se za přepychovým bohatstvím měst. Země si nás ale nakonec vyžádá zpátky. Přistihneme se, že ty povzbuzující zelené oázy vyhledáváme. Vzdorujeme pravidlu

a doktríně o pěstování rostlin v půdě, která nám nepatří, a konejšíme tak srdce všech okolo i svá vlastní. Se zrodem smogu a sazí průmyslové revoluce začaly viktoriánské úřady ukrajuvat místa pro parky, kde by se lidé díky zeleným plícím mohli nadechnout, když se jejich vlastní plíce zaplnily prachem. Když pak horečná, zběsilá rychlost vynálezu století své děti unavila a vyčerpala, pokusili se špičkoví tvůrci najít novou svobodu v navrhování zahrad.

Kam mezi tyto generace zapadáme my? Co nám v našich životech pod střechem formuje mysl, touhy a potřeby? Přistihla jsem se, že zase toužím po té ostré chuti nečekaných semen trávy. Chtěla jsem na jazyku zase pocítit to překvapení, něco darovaného, ač poměrně hrubě. Hledala jsem prostor. Nešlo ani tak o místo, kde jsem žila, protože město je obrovské a stejně úžasné jako frustrující, ale spíše o způsob myšlení. Jak jsem se dívala na ty sedmikrásky, celé minuty stála na chodníku a lidé mě spěšně míjeli, uvědomila jsem si, že hladovím. Hladovím po znalostech, té skromné superschopnosti, díky níž jsem uměla proměnit svízel v roubík, přezrálou ostružinu v inkoustovou svačinku a šťovík v medicínu. Zdálo se mi, že kdybych dokázala pochopit, jak tyto rostliny žijí, naslouchala tomu, proč kvetou a vadnou, objevila bych zcela nový způsob života.

Červen

Léto ušetří městu svůj první úder za stejně vysokého tlaku, jaký jej způsobí. Cihlové zdi natáhnou nečekané slunce a asfalt se pod paprsky peče a leskne. My se potíme, omylem navlečení v punčocháčích, kabátech a vysokých botách. Rozevře se nad námi obří dlaň a my ji oslavujeme tak, že se vyhrneme ven do zahrad i parků a za zvuku milionu zasýčení otevíráme pивní plechovky. Víme totiž, že to teplo nevydrží dlouho.

Lidé často zapomínají, jak mokrý a deštivý dokáže červen být. Slunečný víkend zkraje měsíce, který jistě novinové plátky často označí za vlnu veder, uvede léto do dveří, ačkoli slunovrat, bod zvratu mezi světlem a tmou, má nastat až za pár týdnů. Ale pak přijde déšť, vždy to tak je. A je to právě kombinace nečekaného výbuchu vedra a neustálého ševelení vytrvalého deště, díky čemuž rostliny bují.

Červen je totiž úrodný. Je to přestávka mezi líbeznou hojností jara a hřmotností vrcholného léta. V červnu všechno roste, vytahuje se do výšky a stojí na hraně bouřlivé změny. Topolovky raší ze země a plazí se nad obrubníky. Silnice lemované stromy jako by se pod větvemi, jež jsou obtěžkány listy, postupně zmenšovaly. Travniny divočí, vlají a zezadu se nám natahují po kolenou. Růže propukají v hebkost i aroma a jen čekají, až ztěžknou pod kapkami deště.

Je tolik poupat, že některá po přívalech vody a nárazech větru skončí na chodníku a pod nohama kolemjdoucích lehce křupají. Všude se to zelená a vše se hemží a raduje z rašícího tušení nového života. Slunovrat se blíží a převrací svět podle své osy. Mění tvar dní, které zaplňujeme všedními činnostmi.

Můj život chvíli plynul klidně. Přišlo třetí léto ve stejném domě, což bylo nejdelší období, které jsem po dvacítce strávila na jednom místě. Můj byt v sobě nesl tíhu ročních období, neboť shlížel na město ze čtvrtého patra domu, jenž stál na vršku kopce. U jídelního stolu zachytával světlo rozbřesku i soumraku. V zimě se často zapařil a vysrážená voda stékala v praménkách po oknech, vpouštěla matné ranní paprsky a hromadila se na parapetu. Bouřky s bytem lomcovaly. A za jasného, horkého léta jsme otevírali všechna okna a nechávali den proudit, dokud se na červenalících se zdech nevykreslily večerní siluety. Svižný vítr se pak prohnal chodbou, práskl na obou koncích bytu dveřmi, a přerušil tak jeho vybělený klid.

A tuto loď jsme s Joshem kormidlovali. Leskle bílý domov, který nám někdy připadal příliš dospělý na to, jaké věci jsme spolu posbírali, příliš uhlazený na to, co nás spojovalo: dobrodružství a chuť k jídlu.

Zamilovali jsme se o pět let dříve v jiné čtvrti při piknicích v parku a procházkách podél Temže. Trvalo celé horké týdny, než jsme se poprvé políbili. Došlo k tomu pár minut po půlnoci u lvů na Trafalgarském náměstí. Josh byl něčím dalším v tom novém, osamělém, rostoucím Londýně, z čeho jsem pila, něčím hořkým i osvěžujícím a já se ho nemohla nabažit. Potom už jsme byli téměř stále spolu. Spadli jsme

do vztahu, aniž jsme doopravdy věděli, co takové pouto obnáší. Jeho život po dvacítce se vpletl do mého. Byl tichem i zamyšlením k mému prudkému hluku a staral se o mě jako nikdo před ním. A já se ho mezitím snažila vytáhnout z těsného sevření jeho komfortní zóny.

Oba jsme byli pro toho druhého formujícím partnerem, tím, kdo jasně kvete na rozpukané půdě, zakoření v prasklinách mládí a roste dál navzdory rozmarům počasí. A odškrtaťovali jsme si kolonky mladé dospělosti: tančili jsme až do svítání, cestovali do dálek a pohádali se. Drželi jsme při sobě v nemoci i zármutku a naučili se toho druhého stavět na první místo, i když to někdy bolelo. Na této lásce jsme tvrdě pracovali. Sešili jsme ji dohromady z urputné podpory a pochopení, a i když to zrovna nešlo nejlépe, vystačili jsme si s tím. Naše životy se do sebe navzájem složily tak, jak se to často stává. Lidské origami, které jsme se naučili skládat.

Časem jsem měla pocit, že jsme přerostli v něco jiného, než kým jsme byli předtím. Spojovaly nás ambice a odhodlání dosáhnout vytoužené kariéry, ale i to, co jsme si spolu vybudovali — ty vzdušné zámky jazyka a humoru, smyšlené příběhy, ze kterých jsme si vyprávěli jen zdánlivě šifrované útržky. Jak jsme si v tom tajemství libovali, v té sněhové kouli, do níž jiní nesměli. Nikdy jsem nepotkala člověka, který by si dělal tolik starostí jako já. Díky Joshovi jsem působila uvolněně a v pohodě, což se ještě nikomu jinému nepovedlo. Ale zároveň jsem nepotkala nikoho, kdo by byl tak odhodlaný se o mě postarat, kdo by měl tak pevné morální hodnoty, kdo by tak nekompromisně trval na tom, co je správné a co ne, a komu to tak rychle myslelo. Líbilo se mi, jak se mi Josh jen pozvolna svěřoval. Poznat ho bylo

jako dozvědět se zasloužené tajemství. A když jsme proto kvůli tomu dospěli dříve než všichni ostatní, ani nám to nevadilo, protože jsme dospěli spolu.

Byt symbolizoval velký krok, závazek zabalený do papírování a právnické hantýrky. Vázal všechno dohromady. Patřili jsme k hrstce šťastných mileniálů, kteří měli vlastní bydlení, a navíc v Londýně. Díky dědictví, štědrosti ostatních a na svůj věk nevídané vyspělosti jsme se vzepřeli hrůzám z novinových titulků. Byt byl postavený z malty a cihel, ale já se k němu chovala, jako by to byla skořápka. Vzácný a často bláhový obal našich rašících životů. Vlastně to byla spíše nová hračka, kterou nám věnovali, než místo k životu.

Snažili jsme se vytvořit domov, který by zahalil pohodlím i naši mladou unavenost světem, takový domov, který by vypadal jako z nástěnky na Pinterestu s úlovy nábytku darovaného za odvoz. Novost bytu časem opadla. Vedli jsme v něm obyčejný život, připravovali sendviče a čistili si zuby. Našli jsme si nájemníka, aby nám pomohl platit účty, a zvykli jsme si chodit spát každý v jinou dobu. A já začala balkonovými dveřmi nakukovat za hranice bytu do okolního světa.

Balkon jsem měla z celého bytu nejraději. Líbilo se mi, jak byl droboučký. Na délku neměřil ani čtyři metry, na šířku měl sotva metr a z obou stran ho ohraničovaly větrem ošlehané prosklené dveře. Byly tak malé, že když do nich lidé opatrně vešli bokem, s nervózním uchechtnutím poznamenali, že by se tam mohli zaseknout. Když jsem však dveřmi prošla já, pocítila jsem příval svobody. Dívat se k obloze a připadat si, jako bych byla její součástí, znamenalo pořádně dýchat. Cítila jsem, že mám větší plíce, že mám vzduch kam vydechovat.